

ק:

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

עין משפט
נר מצוה

כ מ"א פ"ב מהל' ע"כ
הלכה ב:

תורה אור השלם

1. רוצה שחוקים מקעל ודלמי שמים פתח.
2. כשנת שש מאות שנה לחיינו נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחודש ביום לא נבקעו כל מענות תרומם רבתי וארבת השמים נפתחו בראשית י"א
3. ויצאו וראו ספגרי האנשים הפשעים כי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו וראו לקל בשר:
4. כי תצאו אל ידו ימים רבים להלחם עליה לחפשה לא תשחת את עצה לנדה עליו גרוח כי טעם תאכל אותו לא תחבת כי תאדם עין הישדה לבא מפיך כמורה דברים כי כי
5. ראנה בלב אש ישנה ודבר טוב ישמחה משלי כי כי
6. איש רעים להתרועע איש רוב דבק מאן:
7. משלי י כי רבים חללים הפילה ועצמים ידו דרביה:
8. ככלוב קלא עוף כן תהיה מלאים מרמיה על כן גדלו וצמיחה:
9. ריפיה ה כי אל תאמרו ברע אל תהיה באלוף משכבת חוקך שמר פתחי ספתי:
10. אל תתהלל ביום מחר כי לא תרע מה ילד יום:
11. כל ימי עני רעים ויכול לב משתח תמיה:
12. מסיע אבנים יעצב ובוקע עצים יסכן קהלת י כי

היו אומר מדה טובה מרובה מרבה פורענות. דכמדה טובה כתיב ללות ובמדת פורענות כתיב ארובות ודלת גדול מרובה דד' ארובות יש גדלת במסכת יומא בפרק יום הכפורים (דף ע"ג.) אלמא מדה טובה מרובה. ומעשיו אין לתמוה היאך יש באלם כח לקבל שכר כל כך שארי למדת פורענות נותן הקב"ה כח באלם לקבלו על שכן שנותן כח באלם לקבל מדה טובה: **לדוקים.** [שופרין באל חין]: **רבי יוסף אמר אף בספר בן סירא.** שיש בו דברי הנביא וכן עליהם של יטובל מורה: **לא סיפוט גילדנא מאורייתא.** כלומר לא תטובל עורו של דג אפילו מעל אנו מפני שאמה מפקד העור דלול משיכה לחלל להפקדא אלא עלי יתיה בנורא וטובל ביה מרתין גרילין שאמה יכול ללות עור הדג עמו ולאכול בו שמי מלות דהוי לפתן לשמי מלות: **גלדנא.** שם הדג. ל"א להכי נקט מאורייתא שרבו על דג להמתין נסעטו מאזנו: **אי מפשטיה.** אי נמי כתיב: **דלא נכטות שלא כדרכה.** לראין הגון לאלם לנתות את דרבו והיון דקאמר מאורייתא: **לא יישן.** אינו יכול לישן: **קטנה קודם שהביאה שמי שערות:** נערה משהביאה שמי שערות עד שירבה שחור על הלנן הכי היא גונרת: **בנערותה שמה חונה.** משגרה ראויה היא לנישואין להכי אמר שלא נמשא: **דויא.** דאנה: **מנע רבים.** אותם שאין לך עסק עמהם מנעם ממך כיחוס מדיר לבינתך אלא במחוק מדבר עמהם: **איש רעים.** שיש לו רעים הרבה: **להתרועע.** לנסוף מריעים לו שמתקוטע עמהם: **ולדקן.** מי שזקנו דקה וחלושה: **קורטפן.** מדע שחכם ומריר הוא ביותר: **עבדקן סכסן.** מי שזקנו ענה שוטה הוא: **סכסן.** כמו כל דבר כי חנה סכסא בנבא כמרל (דף ע"ג.) **נפח בכסויה.** מי שטפה אוסיה שכיסו: **לא אמי.** כדוע שאינו נאמא: **אמר כמאי איכול לחמא.** האומר נאחיה לפתן אוכל פת זה: **סב לחמא מיניה.** כדוע שאינו רעב וקח הלחם מידו שאילו היה רעב היה אוכל: **מאן דאית ליה מעכרסא דקניגיה.** שזקנו מחולק ומפולל יש בין שני שינולות כמין מעכר: **כולי עלמא**

לא יכלי ליה. נערמיומיה דמתוך שחשב כל ימיו בערמות הוא משיס ידו לוקו ומוסף באלם שחשב עד שנקרחה. ל"א גרסין הכרתה מי שיש לו היכר בזקנו שסעד כולי עלמא שלא סעדו אין יוכלין להגיע לכמו. ל"א גורמא והוא לשון קרחה. וכל הני דברי רות ולכן אין קורין בו: **דרשין.** כלומר אמרין להי צפרקא ומשמעין להי לכולי עלמא כגון כל הני אשי טובה כו' אשה רעה לרעה לבעלה מה תקמה יגרשנה מבימו כן הלשון של ספר בן סירא. אשה רעה מתנה רעה ל"ג: **כפליים.** פט אלא בעלה. למסוך עמוי' יין ושכר: **רבים היו פשטי רובל.** כמה וכמה מכות מקבל רובל המחזיר נעיר [ונשאל] תכשיטי נשים ועסקו עמהם שפעמים שמואלו בעלה עמה ממחיד עם אשתו ומכזה ופולגו: **המרגילים לדבר עבירה.** יואף הרני הן כניזון מבנייר גחלה כשניזן המבנייר את הפחם כך כל אשר להם כלה והולך: **גחלת.** אקרי פחם שאינו נייער כדאמרין (בבבא מציעא דף ע"ג.) **גחלים עומות.** מ"ר: **ככלוב.** דירה של עופות: **רבים היו דורשי עונות.** שמהל מתאבד עם הכל ואף על פי כן לא תגלה סודך לטוב אלף לאחד מני אלה: **מה ילד יום.** מה אירעו: **היום שמה למחר אינו שמת הוא היום:** ונמלא. שמיר על יום שאינו עמיד לרעות והיינו עולם שאינו שלו שהוא מלעטר עליו ודואג על חסו מיום המחרת שלא תבא עליו לרה: **כל ימי עני רעים וטוב לב משפה.** פסוק הוא במשלי (ט"ו): **שפטל גנים נגו.** שעני הוא ואינו יכול להגביתו לפרך ממטר גנים לנגו שורד מטר הגנים הנבזים לנגו ומולפים עליו הגשמים ואין לו מנוחה אפילו כלילות: **במרום הרים כרמו.** שאין להם שמים עליו ולו השגת יד לקנות כרם כשפלה בדמים יקרים וקונה לו בלחמ מן ההרים נוול וכל עפר שהוא מולא לנול (ולדירי) מולך הרוח מן ההר לשאר כרמים שנקבעה ונמלא העני נפסד: **צעלי סלמוד.** שקשה ללמוד מרוב קושיה וסוגיות שיש בו: **משנה נומה ללמוד:** **רבא אמר איפכא.** דבעלי תלמוד נהנין מיעיגו שידעו להורות איסור והיתר אבל בעלי משנה שונה ואינו יודע מהו אומר דאין מורין הלכה ממון משנה: **יסכן.** יתחמם: **שדמתו**

מסורת הש"ס

6) יומא פ"ב (סוטה י"א) ופי' מ"ש ח"ס"א שם ר"ה (ועל"פ) 8) ופי' כ"ה (בבב"א) 9) כ"ב טו: קיימין פ"ב (מסכת סוטה) (ד) יומא פ"ב (סוטה ח"א) (ה) ובבב"א פ"ב (א) ויבמות פ"ב (ע"א) (ו) תבואת ק"י (כ"ב קמ"א) (ז) ופי' קמ"ה (ח) מ"א במקום סוטה: מיטין גלח"ס (י) ופי' יעקב"ל (כ) וילע"ב דש"ס (ל) ומהל' י"א:

מוסף רש"י

מדה טובה מרובה. רבה מה המדה. מדה טובה מרובה על המדה שמה מלות כה. שמירה טובה נאמר שמהל' ל"א נאמר חסד אלפ"ס. ויבמת פורענות הוא אומר (שם) כי כל שלמים יעל רעים. אף כן מדה טובה על יבמת חסד רבמה על יבמת חסד (ויו"ט) ע"י רש"י. ויבמת לאחריה. שמה ישיאיהו עלה ויבמת ע"י. להתרועע. להתרין ויבמת פ"ב. כן סירא אומר אף לילות. שלמה כתב כל ימי עני רעים. אלא כלילות כשני ימי לו מנוחה. וכן סירא אומר אף לילות ב"ן לו מנוחה. כי בששאל אלו בני נגו. ונמלא דלף טורדו כיום ספגרי (שם) ויבמת הרים (ב"ב קמ"א). ובמדרש הרים כרמו. שאין ליה מנוח לקנות במקום טוב וקונה כהלם הנה וכל וכלם סוטה מולא לו נשאל חסד לרמים שמתין (בבב"א פ"ב) ויבמת כרמו לרמים. וכל ויבמת סוטה לרמים נשאל לרמים חרם סוטה במקום רעוב כהרים ויבמלגים במקום שאין עשר חסן. כי יוכל למעט בכרמים של שפירם שם במקום טוב ומדון ווח בטוקן כן (ב"ב ט"ח). בעלי תלמוד. שמתין עמו לרין הלכות ומתין היות: **שם ופי' רבא אמר איפכא.** כל ימי עני רעים זה בעל משנה. אשתי יכול להיות הלכה מתוך משנתו גם כי שמתולתו על יי אשתי יוכל לתקן. וטוב לו על בעל המדה. שידע משניות על יקרים ויבין טעמיהם יש ביה כח להיות הלכה למעשה ויבין הלכה מתוך משנה. יעצב. לשון (בבב"א פ"ב) כשמתין תלמודו. אלו בעלי משנה. שיהיה משניות כל היום ואין לו אלא עני. שמתקנה טעמיהן ואינו יודע לפרס (שם) יסכן. לשון חמימות כמו (מ"א ח' ו) ותי' לתקן סוכת. לומר שנהיה מתן. שם. זה אסטניס. מי שדמיו קנה ולו נמס כל דבר טענה שיהיה רוחו (שם) שדעתו יפה. שטוב לכל אשתי מתקן לו שום ללון וסד דבר מילוס (שם) זה דהמני. כמה ענינים הוא רואה וכה מאשרות שלטו טובה מדיד עליהן (שם):